

**Уманський національний університет садівництва
інженерно-технологічний факультет
кафедра прикладної інженерії та охорони праці**

Назва курсу	Охорона праці в галузі
Викладачі	Олександр Трус Едуард Прокопенко
Профайл викладачів	https://piop.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/trus-oleksandr-mikolajovich.html
Контактний тел.	(04744) 3-44-69
Е-mail:	alex_trus@ukr.net proked@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=385#section-1
Консультації	Понеділок з 15.00 до 16.00 в аудиторії №401 в корпусі №10

1. Анотація до курсу

Охорона праці в галузі у підготовці фахівців за спеціальністю "Геодезія та землеустрій" займає провідне місце. Вона передбачає вивчення актуальних питань охорони праці для конкретної галузі господарської, економічної та науково-дослідної діяльності з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Охорона праці в галузі, як наукова і навчальна дисципліна, має на меті вивчення та формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

2. Мета та цілі курсу

Мета курсу (інтегральна компетентність):

– здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності в галузі геодезії та землеустрою або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Цілі курсу (програмі компетентності):

– здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
– навички забезпечення безпеки життєдіяльності;
– здатність використовувати знання із загальних інженерних наук у навчанні та професійній діяльності, вміння використовувати їх теорії, принципи та технічні підходи.

3. Формат курсу

Основним форматом курсу є очний з використанням індивідуальної форми навчання.

В рамках вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» передбачено проведення:

- лекцій (за структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу);
- практичні заняття (на практичних заняттях планується засвоєння теоретичного матеріалу з метою вивчення стану і особливостей умов та охорони праці на виробництві, вимог нормативно-правових актів і документів до організації робочого процесу, розробки методичного забезпечення заходів з охорони праці і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці та ін.);
- самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

4. Результати навчання:

- використовувати усно і письмово технічну українську мову та вміти спілкуватися іноземною мовою (англійською) у колі фахівців із геодезії та землеустрою;
- володіти методами організації топографо-геодезичного та землевпорядного виробництва від польових вимірювань до менеджменту й реалізації топографічної та землевпорядної продукції на основі використання знань з основ законодавства й управління виробництвом.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	14	14	62

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс, (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
2020	2	Геодезія та землеустрій	1	О

7. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Специфічні вимоги, які студент повинен врахувати відсутні.

8. Політики курсу

Під час підготовки до практичних занять, проведення контрольних заходів студенти повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу доброчесності Уманського НУС.

9. Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література/ресурси в інтернеті	Завдання, год
Тиж. 1. 2 акад. год	Правові та організаційні питання охорони праці в галузі. Предмет і зміст дисципліни, її зв'язок з іншими дисциплінами. Ситуація з охороною праці в галузі. Нормативно-правова бази охорони праці в Україні.	Лекція	Презентація	5, 6, 8, 11, 12, 14–21, 27, 31, 36–38	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 1. 2 акад. год	Права і обов'язки з охорони праці керівника підприємства, головних спеціалістів. Права і обов'язки з охорони праці керівників підприємства, головних спеціалістів, керівників виробничих дільниць. Права і обов'язки з охорони праці бригадира бригади. Права і обов'язки з охорони праці головного економіста. Права і обов'язки з охорони праці головного бухгалтера. Права і обов'язки з охорони праці спеціаліста служби охорони праці.	Лекція	Презентація	5, 6, 13, 22, 32, 33	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 2. 2 акад. год	Аналіз травматизму при проведенні технологічних процесів. Соціально-економічні наслідки травматизму. Основні джерела травматизму. Причини травматизму та основні напрями профілактики. Вимоги безпеки до технічних засобів виробництва.	Лекція	Презентація	5, 7–9, 34–36	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 3. 2 акад. год	Організація навчання з охорони праці на підприємствах. Основні теоретичні положення НПАОП 0.00–4.12–05. Організація навчання з питань охорони праці (навчання працівників, посадових осіб, спеціальне навчання). Організація перевірки знань з питань охорони праці (склад комісії з перевірки знань з питань охорони праці для різни місць проведення навчання). Організація проведення інструктажу з охорони праці на підприємстві (вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий інструктажі). Організація перевірки знань з питань охорони праці.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	1, 9, 26, 34	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 4. 2 акад. год	Атестація та паспортизація умов праці. Загальні положення. Організація роботи по атестації. Вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу. Гігієнічна оцінка умов праці. Оцінка технічного та організаційного рівня робочого місця. Атестація	Лекція	Презентація	5, 6, 11, 22, 24, 25, 34, 36–38	Послухати лекцію, 2 год

	робочих місць.				
Тиж. 5. 2 акад. год	<p>Вивчення порядку проведення розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.</p> <p>Основні теоретичні положення щодо розслідування нещасних випадків на виробництві в постанові Кабінету Міністрів України № 337 від 17.05.2019 р. Організація розслідування нещасних випадків на виробництві (дії свідка нещасного випадку, безпосереднього керівника робіт, роботодавця, їх зобов'язання). Склад комісії з розслідування нещасного випадку, їх зобов'язання. Обставини нещасного випадку. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Контроль і облік нещасних випадків.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	2, 23, 28, 29, 31, 34–36	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 6. 2 акад. год	<p>Державне соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.</p> <p>Загальні положення. Обов'язки Фонду соціального страхування від нещасних випадків. Відшкодування збитку, заподіяного застрахованому ушкодженням його здоров'я. Порядок розгляду справ про страхові виплати. Порядок і терміни проведення страхових виплат. Фінансування Фонду страхування від нещасних випадків.</p>	Лекція	Презентація	6, 9, 13, 20, 21, 36, 38	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 7. 2 акад. год	<p>Вивчення порядку проведення розслідування та обліку професійних захворювань і аварій на виробництві.</p> <p>Основні теоретичні положення щодо розслідування професійних захворювань і аварій на виробництві в постанові Кабінету Міністрів України № 337 від 17.05.2019 р. Порядок складання санітарно-гігієнічних характеристик умов праці та вимоги до них. Порядок встановлення зв'язку захворювання з умовами праці. Повідомлення про хронічне професійне захворювання (отруєння). Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь). Реєстрація та облік випадків гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь). Категорії аварій. Порядок розслідування аварій на виробництві. Контроль, облік і звітність аварій.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	3, 22, 28, 29, 31, 34–36	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття

Тиж. 8. 2 акад. год	<p>Вимоги безпеки праці при обслуговуванні виробничого устаткування.</p> <p>Основні складові безпеки на виробництві. Система управління виробничим обладнанням. Безпека виробничих процесів. Вимоги безпеки при проведенні технологічного процесу. Фактори, що визначають умови праці.</p>	Лекція	Презентація	6, 9, 10, 11, 25	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 9. 2 акад. год	<p>Моделювання виробничих небезпек</p> <p>Людино-машинні системи в сільському господарстві. Умови і обставини виникнення небезпечних ситуацій та їх наслідки. Моделювання процесів формування травм, аварій, катастроф.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій	6, 10, 11	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; виконання індивідуального завдання; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 10. 2 акад. год	<p>Вимоги безпеки до територій виробничих майданчиків, будівель і споруд.</p> <p>Небезпечні і шкідливі виробничі чинники. Вимоги до території виробничих майданчиків. Вимоги до виробничих будівель і споруд. Електробезпека. Пожежна безпека.</p>	Лекція	Презентація	6, 9, 8, 11	Послухати лекцію, 2 год
Тиж. 11. 2 акад. год	<p>Розробка інструкцій з охорони праці</p> <p>Основні теоретичні положення НПАОП 0.00–4.15–98. Зміст і побудова інструкцій. Викладення тексту інструкцій. Порядок розробки, затвердження та введення інструкцій в дію. реєстрація, облік і видання інструкцій на підприємстві.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій	9, 15, 30, 34, 38	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
Тиж. 12. 2 акад. год	<p>Вимоги безпеки при виробництві польових топографогеодезичних робіт.</p> <p>Рекогносцировка геодезичних мереж, установка віх і щогл. Лісозаготівельні роботи. Грабарства. Будування геодезичних знаків. Обстеження, ремонт і знос знаків. Закладання центрів, марок і реперів. Кутові й лінійні виміри із сигналів. Робота зі світлодалекомірами й радіодалекомірами.</p>	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій	8, 11, 34, 35	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття

Тиж. 13. 2 акад. год	Вимоги безпеки при геодезичних та картографувальних роботах на територіях промислових об'єктів й об'єктів спеціального призначення. Організація безпечних умов праці. Організація безпеки польових геодезичних, вишукувальних і землевпорядних робіт. Робота на трасах і майданчиках електричних мереж, зв'язку й нафтогазопроводів. Безпека інженерно-геодезичних робіт	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій	8, 10, 34, 35	Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; вирішення тестових завдань по темі; групове обговорення питань практичного заняття
----------------------------	---	---	-------------------------	---------------	--

10. Система оцінювання та вимоги

10.1. Денна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях;

2. Виконання індивідуальних завдань.

(1) При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття, правильність написання письмового модульного контролю на практичному занятті; результати бліц-опитування.

Розподіл балів, які отримують студенти (види робіт і сума балів за них): усне опитування на заняттях – 40, модульний контроль – 30, екзамен – 30.

Розподіл балів, за змістовими модулями дисципліни

Поточний (модульний) контроль										Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			30	100
T1	T2	МК1	T3	T4	T5	МК2	T6	T7	МК3		
6	6	10	5	5	6	10	6	6	10		

T1, T2 ... Tn – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Охорона праці в галузі» може здійснюватися у формі усного іспиту (а) або у формі тестових завдань (б) (за вибором студентів).

А. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів.

Повна відповідь на питання, яка оцінюється в 10 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- 2) повний перелік необхідних для розкриття змісту понять і категорій у галузі охорони праці;
- 3) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу з охорони праці в галузі;
- 4) здатність здійснювати порівняльний аналіз та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- 5) уміння користуватись методами наукового аналізу явищ і процесів у галузі охорони праці;
- 6) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;

- 7) знання необхідних законів і нормативних актів України у галузі охорони праці;
8) вміння працювати з основною та додатковою літературою.

Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

10.2. Заочна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 70, які розподіляються наступним чином:

- активність роботи протягом семестру не може перевищувати 20 балів;
- контрольна робота – 20 балів;
- виконання модульних завдань (3 модуля) – 30 балів.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Охорона праці в галузі» може здійснюватися у формі усного іспиту (а) або у формі тестових завдань (б) (за вибором студентів).

А. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів.

Повна відповідь на питання, яка оцінюється в 10 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- 2) повний перелік необхідних для розкриття змісту понять і категорій у галузі охорони праці;
- 3) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу з охорони праці в галузі;
- 4) здатність здійснювати порівняльний аналіз та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- 5) уміння користуватись методами наукового аналізу явищ і процесів у галузі охорони праці;
- 6) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- 7) знання необхідних законів і нормативних актів України у галузі охорони праці;
- 8) вміння працювати з основною та додатковою літературою.

Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Основи охорони праці» на тему: «Організація навчання з охорони праці на підприємствах» студентами денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «Бакалавр», «Магістр». Умань, 2019. 20 с.
2. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності (модуль Охорона праці)» та «Охорона праці в галузі» на тему: «Вивчення порядку проведення розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві» студентами денної та заочної форм навчання освітніх ступенів «Бакалавр», «Магістр». Умань: Уманський НУС, 2020. 58 с.
3. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності (модуль Охорона праці)» та «Охорона праці в галузі» на тему: «Вивчення порядку проведення розслідування та обліку професійних захворювань і аварій на виробництві» студентами денної та заочної форм навчання освітніх ступенів «Бакалавр», «Магістр». Умань: Уманський НУС, 2020. 47 с.
4. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки і завдання для виконання контрольної та самостійної роботи з дисципліни «Охорона праці в галузі» студентами заочної форми навчання освітнього ступеня «Магістр». Умань, 2019. 24 с.

Базова література

5. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Білий Р. М. Охорона праці в галузі : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 322 с.
6. Левченко О. Г., Зеркалов Д. В., Полукаров О. І., Гусев А. М., Арламов О. Ю., Демчук Г. В. Охорона праці у галузі : навч. посіб. За ред. Д. В. Зеркалова. К. : «Основа», 2014. 384 с.
7. Кепич Т. Ю., Семенова І. Ю., Лавренюк М. В. Охорона праці в галузі : навч. посіб. К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2013. 255 с.
8. Абракітов В. Е., Обухов С. О. Конспект лекцій з курсів «Охорона праці в галузі» та «Цивільна оборона». Харків: ХНАМГ, 2012. 177 с.
9. Зеркалов Д. В. Охорона праці в галузі : загальні вимоги. Навч. посіб. К. : «Основа», 2011. 551 с.
10. Бутко Д. А., Луценков В. Л., Рогач Ю. П., Петров В. В. Безпека технологічних процесів при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва. Навчальний посібник. Сімферополь : Бізнес-Інформ, 2002. 344 с.

Допоміжна література

11. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Сабарно Р. В., Каштанов С. Ф., Мітюк Л. О., Третякова Л. Д., Ткачук К. К., Чадюк А. В. Охорона праці та промислова безпека : навч. посіб. За ред. К. н. ткачука і В. В. Зацарного. К. : «Основа» 2009. 350 с.
12. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) : навч. посіб. За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів : «Тріада плюс», 2010. 648 с.
13. Серіков Я. О. Основи охорони праці : навч. посіб. Харків, ХНАМГ, 2007. 227 с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

14. Конституція України. Основний закон. К., 1996.
15. Про охорону праці : Закон України. К., 1992.
16. Про охорону здоров'я : Закон України. К., 1992.
17. Про пожежну безпеку : Закон України. К., 1993.
18. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».

19. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27.

20. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

21. Кодекс законів про працю України.

22. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2019 р. № 337 «Порядок проведення розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 р. № 442 «Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».

25. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».

26. НПАОП 0.00–4.12–05. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

27. НПАОП 0.00–4.03–04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.

28. НПАОП 0.00–4.09–07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

29. НПАОП 0.00–4.11–07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

30. НПАОП 0.00–4.15–98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

31. НПАОП 0.00–4.21–04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

32. НПАОП 0.00–6.03–93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

33. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

Інформаційні ресурси

34. Державна служба України з питань праці (Держпраця). URL : <http://dsp.gov.ua>.

35. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. URL : <http://www.mns.gov.ua>.

36. Фонд соціального страхування України. URL : <http://fssu.gov.ua>.

37. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL : <http://portal.rada.gov.ua>

38. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL : <http://www.nau.ua>.